

Politie en GHB-problematiek op het platteland (2016). T. Nabben en D.J. Korf (Bonger Instituut, Universiteit van Amsterdam). Politiewetenschap 87

Doelstelling

Het vergroten van de kennis van en het inzicht in de aard en achtergronden van de GHB-problematiek waarmee de Nederlandse politie in rurale 'brandhaarden' geconfronteerd wordt; het systematisch en concreet beschrijven van de wijze waarop de politie (en haar partners) deze problematiek aanpakt; het bieden van aanknopingspunten voor een effectieve *practice-based* aanpak.

Onderzoeksvragen

1. Hoe ziet de GHB-problematiek in 'brandhaarden' op het platteland eruit in termen van markt, gebruikersprofiel en gebruikspatronen?
2. Waarom komt deze problematiek in deze 'brandhaarden' veel meer voor dan in andere rurale delen van Nederland? Wat zijn de risico- en criminogene factoren?
3. Met welke specifieke problemen wordt de politie in deze gebieden geconfronteerd? Hoe en met welk effect is en wordt daar in de politiepraktijk op gereageerd?
4. Welke aanknopingspunten zijn er voor een effectieve *practice-based* aanpak (openbare orde, handhaving en opsporing)?

Methoden van onderzoek

- literatuurstudie
- documentenanalyse
- interview focusgroep in alle gebieden met vijf tot zes sleutelpersonen per gebied

veldonderzoek:

- observatie op ontmoetingsplekken van gebruikers en informele gesprekken met gebruikers
- korte survey onder gebruikers
- diepte-interviews met GHB-gebruikers en dealers, politiemensen en anderen die beroeps-halve of anderszins goed op de hoogte waren van het gebruik en de markt

Uitgevoerd in:

Vier kernen of gebieden buiten de Randstad waar opvallend veel GHB-problematiek wordt signaleerd.

Samenvatting

In het afgelopen decennium heeft het gebruik van GHB zich vanuit de Randstad verspreid naar het platteland. GHB is een illegaal vloeibaar narcosemiddel dat bij een kleine dosering (meestal 4-5 ml) een als aangenaam ervaren roes teweegbrengt. De dosering luistert nauw en bij een miniem beetje meer raakt de gebruiker in coma. De politie op het platteland wordt geconfronteerd met lokale handel in GHB en aan GHB-gebruik gerelateerde problemen op het terrein van gezondheid, openbare orde en criminaliteit. Overdosering (coma) is eerder regel dan uitzondering en vindt vooral plaats binnenshuis, maar ook wel in de openbare ruimte en in het verkeer. De problematiek is over verschillende regio's verspreid, maar concentreert zich vooral in bepaalde gebieden en kernen ('brandhaarden') in het Noorden, Oosten en Zuiden van het land.

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van een breed scala aan onderzoeksmethoden; deskresearch, focusgroepen, casusbeschrijvingen, feedbackmeeting en uitgebreide observaties ter plekke. De GHB-markt in de 'brandhaarden' kwam tot bloei in kleine lokale scènes van gebruikers die elkaar van de straat en/of het uitgaansleven kenden. GHB-

verkopers hebben vervolgens in betrekkelijke luwte hun afzetmarkt kunnen vergroten. De korte distributielijnen en de geringe sociale afstand tussen dealers en gebruikers droegen daar aan bij.

GHB-gebruik

Op gebruikersniveau bestaat de GHB-markt uit een mix van zelf maken, kopen, (door-)verkoopen, (gratis) weggeven en krijgen. De GHB-gebruikers wonen voornamelijk in (delen van) bepaalde dorpen, gehuchten of volksbuurten binnen de 'brandhaarden'. Deze onderscheiden zich door meer werkloosheid, maar ook door een sterk arbeidsethos. Het zijn ook hechte gemeenschappen met een gesloten karakter en met een zekere argwaan jegens het gezag. De combinatie van kleinschaligheid en geslotenheid zorgt ervoor dat groepjes gebruikers nauw met elkaar verweven zijn en dat (potentiële) jongere GHB-gebruikers optrekken met oudere gebruikers. Dit vergroot de kans om met GHB in aanraking te komen en ermee door te gaan. Het profiel van frequente GHB-gebruikers op het platteland kenmerkt zich door een brede leeftijdsspreiding. De grootste groep bestaat uit twintigers en begin-dertigers. Het zijn vrijwel uitsluitend 'witte', relatief laagopgeleide en in meerderheid mannelijke gebruikers. Zij hebben ruime ervaring met het gebruik van andere middelen. Veel van hen zijn meermaals in contact geweest met de politie vanwege hun GHB-gebruik.

GHB-problematiek en politiepraktijk

De aan GHB gerelateerde meldingen die bij de politie binnen komen, gaan voornamelijk over gezondheidsproblemen en/of openbare orde en veiligheid. De politie wordt ook geconfronteerd met agressief gedrag van GHB-gebruikers, verloedering en rijden onder invloed van GHB. Sommige gebruikers dealen om het eigen gebruik te bekostigen. Daarnaast is er vermogenscriminaliteit, zoals winkeldiefstal, inbraak en het stelen van fietsen en brommers.

De politie gaat steeds intensiever samenwerken met jongerenwerk en hulpverlening. Door plaatsing van GHB op lijst I van de Opiumwet (harddrugs) heeft de politie meer handvatten om 'harder' op te treden jegens handel en bezit. Politie en de andere partners zijn zich ook scherper gaan opstellen jegens beginnende en verslaafde gebruikers. Met de meer integrale aanpak is de GHB-problematiek in de openbare ruimte fors verminderd. GHB-handel en -gebruik hebben zich grotendeels verplaatst naar het privédomein. Politiemensen zijn bezorgd over de behandeling van GHB-verslaafden. De praktijk is dat zij na een afkickbehandeling vaak weer terugvallen in gebruik. Een betere nazorg kan voorkomen dat het probleem daarmee weer op het bordje van de politie terecht komt.